

треба буде — я буду веселий. До того ж далеко не всі прислівники можуть виступати в ролі означення (приіменного чи придієслівного), і в ролі присудка, і в ролі модального слова. Навпаки, таких прислівників, що виконують потрібну синтаксичну функцію, зовсім небагато. Серед них можна назвати *зрозуміло, очевидно, ясно* та деякі інші.

Отже, дієслово як виразник динамічної ознаки становить собою систему словоформ як взаємопов'язаних утворень, об'єднаних спільними граматичними значеннями, що репрезентують зміст і функції його категорій у позиції предиката.

Категорія ознаки знаходить вияв у семантичній структурі трьох класів ознакових слів: прикметника – статичної ознаки, дієслова – динамічної ознаки, прислівника – як ознаки динамічної ознаки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аристотель. Сочинения в четырех томах– Изд.-во „Мисль”. - М. - . Т.2. – 1978. – 685с.
2. Виноградов В.В. Русский язык: Грамматическое учение о слове: Учеб. пособие. – М.: Высш. школа, 1938. – 155с.
3. Гумбольдт В.фон. О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человеческого рода // Звягинцев. История языкознания XIX и XX веков в очерках и извлечениях. – М., 1960. – ч.1. – 264с.
4. Исаченко А.В. Грамматический строй русского языка в сопоставлении с словацким. Морфология, ч.2, 1954. – 298с.
5. Кондаков Н.И. Логический словарь-справочник. – Изд.-во „Наука”, М. – 1975. – 417с.
6. Кацнельсон С.Д. Типология языка и речевое мышление. – Л.: Наука, 1972. – 216 с.
7. Луканин Р.К. Органон Аристотеля. – Изд.-во „Наука”, М. – 1984- 303с.
8. Селіванова О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. – К., 2006. – 716с.
9. Сэпир Э. Язык. Введение в изучение речи. М.-Л., 1934. – 233с.
10. Сучасна українська літературна мова: Морфологія (За заг. ред. І.К.Білодіда). – К.: Наук. думка, 1989. – 583 с.
11. Потебня А.А. Из записок по русской грамматике. Т. I-II. - М.: Учпедгиз, 1958.-536с.
12. Русанівський В.М. Дієслово // Сучасна українська літературна мова: Морфологія (За ред. І.К.Білодіда). – К.: Наук. думка, 1989. –С 297.
13. Філософський енциклопедичний словник. – К., Абрис, 2002. – 742с.

The article deals with the problem of logical, philosophical and linguistic aspects of category characteristics definition. The author confirms that category characteristics show themselves, in semantic structure of three classes of characteristic words: adjective as static characteristic verb as dynamic characteristic, adverb as characteristic of dynamic characteristic.

Key words: characteristic, predicate, verb, adjective, adverb.

I.I. Ozarko

СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НОВИХ ДІЄСЛІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У статті досліджено валентне оточення нових дієслів, визначено їхні обов'язкові й факультативні валентності, проаналізовано причини необов'язкової реалізації валентно зумовлених компонентів.

Ключові слова: нові дієслова, валентність, суб'єкт, об'єкт, локатив, інструменталь.

Позамовні чинники, зокрема стрімкі зміни в соціально-економічному житті України, вихід її на міжнародну арену, у поєднанні з внутрішньомовними тенденціями до збагачення, увиразнення і водночас економії лінгвальних засобів зумовили активне поповнення словникового складу української мови наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. Українські мовознавці приділяли чимало уваги вивченню причин інноваційних процесів, визначенню тематичних груп, що зазнають кількісних і якісних змін, з'ясуванню джерел поповнення цих груп, простеженню способів адаптації нових одиниць до лексичної системи української мови [4; 7; 11; 13]. Показниками освоєння нових номінацій називають їх фонетико-граматичне оформлення відповідно до норм української літературної мови,

входження до певного граматичного класу слів, словотвірну активність [13, 187]. Важливим показником укорінення в мові саме дієслівних лексем є, на нашу думку, спроможність мовців оперувати семантико-синтаксичним потенціалом цих дієслів. Адже семантична специфіка дієслова полягає в його здатності своїм значенням передбачати семантико-синтаксичні компоненти речення, у зв'язку з чим його називають "організаційним вузлом речення" [12, 12]. Реченнєвотвірний потенціал різних груп дієслівної лексики в українському мовознавстві досліджували І.Р.Вихованець [2], Н.Л.Іваницька [6], А.П.Загнітко [5], Т.Є.Масицька [8], М.І.Степаненко [10] та ін. Проте об'єктом їхньої уваги були здебільшого здавна вживані в українській мові дієслівні лексеми, зафіксовані в словниках. Вивчення семантико-синтаксичної валентності нових дієслів, різних за походженням та сферою вживання, видається цікавим й важливим як для поглиблення теорії валентності, так і для встановлення кількісного і якісного поповнення валентних класів українських дієслів.

За походженням та творенням нові дієслова поділяємо на три основні групи: 1) запозичені з інших мов дієслова, 2) дієслова, утворені на ґрунті української мови від іменникових основ, 3) дієслова, що були утворені в певному корпоративному (соціальному, віковому, професійному) середовищі, але згодом вийшли за його межі й набули ширшого вжитку, стали відомими багатьом носіям української мови. Залежно від своєї семантики вони можуть формувати різні за кількісним і якісним складом компонентів семантично елементарні речення.

Найпростіший тип семантично елементарного речення, репрезентований непередикатним компонентом зі значенням суб'єкта процесу, породжують утворені суфіксальним способом дієслова на позначення діяльності у ролі того, хто названий твірною іменниковою основою, пор: *волонтерити, фермерувати, вампірити, фразерити*. Напр.: *Перестріли ми мобільного Руслана на вулицях Черкас, де він уже вп'яте волонтерив на акції "Не будь байдужим!"* ([http://www.nbb.com.ua/index.php?id=14&tx_ttnews\[pointer\]=2&tx_ttnews\[tt_news\]=655&tx_ttnews\[backPid\]=10&cHash=1fa0c2c014](http://www.nbb.com.ua/index.php?id=14&tx_ttnews[pointer]=2&tx_ttnews[tt_news]=655&tx_ttnews[backPid]=10&cHash=1fa0c2c014)); *Фермерує Михайло Колісник ось уже понад 10 років* (Зоря Полтавщини, 03.03.2008). Семантико-синтаксичну структуру цього типу елементарних речень можуть поширювати детермінанти просторової та часової семантики. Валентну маломісність згаданих дієслів пояснюємо вторинністю їхньої семантики. Адже відомо, що вторинні, тобто похідні, дієслова порівняно з первинними мають вужчу семантичну структуру [3, 220].

Лише один валентно зумовлений компонент зі значенням суб'єкта процесу мають також відіменні дієслова, утворені префіксально-суфіксальним та префіксально-суфіксально-постфіксальним способом з аспектуальним значенням завершеності, результативності процесу, пор: *збанкрутіти, зманкрутіти, здебіліти, знаркоманитися*. Напр.: *Знайомий мільярдер орган купив, але грошей В. В. так і не одержав: бідолашний мільярдер збанкрутів...* (<http://www.ruthenia.info/txt/nefedl/vanvanyc.html>); *...хтось уцент знаркоманився або спився, хтось виїхав на роботу за кордон, хтось просто одружився...* (І.Андрусак).

Одновалентними є й деякі новозапозичені дієслова на позначення суспільно-політичних та економічних процесів, пор.: *демпінгувати, комерціалізуватися, корпоратизуватися*. Характерно, що такі дієслова виступають здебільшого предикатами, позицію суб'єкта яких займають переважно збірні назви або назви неістот, напр.: *Український буритин демпінгує на ринку* (<http://ua.proua.com/accnt/2005/06/09/141312.html>); *А в Україні, яка не мала традиції власних спецслужб, криміналітет більш успішно корпоратизувався і легалізувався у політиці* (Українська правда, 21.09.2006); *Останнім часом спорт надміру комерціалізувався і ми стали забувати про високі ідеали* (<http://noc-ukr.org/ua/news/2006/04/18/1539>).

Двовалентну рамку, що охоплює компоненти зі значеннями суб'єкта й об'єкта дії, має чимало нових дієслів соціально-економічної сфери (*продукувати, дотувати, спонсорувати, кредитувати, приватизувати, лобіювати, рейтингувати, квотувати, ліцензувати*), правової сфери (*легімітизувати, пролонгувати, відтермінувати*), культури й мистецтва (*піарити, розкручувати, менеджерувати, візіалізувати, зафільмувати*) та дієслів переважно жаргонного походження на позначення міжособистісних стосунків (*розвести "обдурити", відмазатися "відмежуватися", пресингувати, зомбувати, наїхати "висунути комусь претензії"*).

Специфічне вираження об'єкта дії передбачають деякі нові дієслова з огляду на особливості своєї семантики та словотвірної структури. Зокрема, скальковане з англійської мови й освоєне за допомогою українського суфікса *-и-* дієслово *сконектитися* "зв'язатися, зустрітися з кимось" передбачає об'єкт у формі з + *Ор.в.* (пор.: *В середині жовтня 2005 року я сконектилася з вокалісткою "Слід" Оксаною Бугайовою* (<http://www.godcore.org.ua/ru/interviews?p=1>), а дієслово *відмазатися* у новому значенні „відчепитися, відмежуватися від когось або чогось” потребує об'єкта у формі *від* + *Род.в.*, пор.: *Жадан тоді від нас відмазався* (Високий замок, 18.04.2007).

Цікаво, що дієслова, які зазнали переосмислення, метафоризації, зберігають здатність керувати формою, зумовленою їхнім прямим значенням. Наприклад, дієслово *наїхати*, набувши нових значень „висунути комусь претензії”, „розкритикувати когось” [9, 154], з огляду на своє пряме значення та семантику префікса вимагає залежного об’єктного компонента у формі *на* + *Зн.в.*, пор.: *Ющенко наїхав на міністрів за джакузі, фонтани і басейни* (Українська правда, 27.02.2007).

Окрему, кількісно невелику підгрупу двовалентних нових дієслів становлять такі, валентна рамка яких охоплює суб’єкт стану та локатив. Відомо, що компонент з просторовим значенням є семантично необхідним біля дієслів руху та буття. Як зазначає Є.М.Ширяєв, „схеми буттєвих речень з локалізатором містять локалізатор на правах конститутивного, визначального для суті самої схеми члена. Як член з конкретною референцією локалізатор пов’язує поняття про дійсність, назване нереперентним іменем буттєвого предмета, із самою дійсністю. Без такого зв’язку ідея буття в мові була б просто неможливою” [1, 47]. Серед нових лексем також є такі, що позначають локалізацію дії чи стану в певному просторі. Зокрема, жаргонне дієслово *тусуватися* зі значенням „ходити, прогулюватися в певному місці” [9, 263] передбачає суб’єкт стану, виражений іменником – назвою конкретної особи або сукупності осіб, і локатив, морфологічне наповнення якого дуже різноманітне, пор.: *До пізнього вечора на цьому просторі майданчику тусувалася молодь* (Україна молода, 08.02.2008); *Гвінет Пелтроу тусувалася на вечірці у Москві* (http://news.uaclub.net.ua/10_11989.html). Так само локатив обов’язковий і в структурі семантично елементарних речень, породжених жаргонним дієсловом *зависати*, що виражає своє значення „довго перебувати десь”, пор.: *Пам’ятаю: зависав я колись на Сихові в одному з барів* (<http://www.ua-football.com/ukrainian/first/43bc37b6.htm?page=1>); *Після 2 туру виборів я часто зависав на форумах політичних сайтів і зрозумів багато цікавих речей* (<http://censor.net.ua/go/viewTopic--id--20596>).

Тривалентних серед нових дієслівних лексем небагато. Зокрема, тривалентну рамку з компонентами на позначення суб’єкта дії, об’єкта дії та інструменталія реалізують деякі нові дієслова технічної сфери, що позначають дії, виконувані за допомогою певних пристроїв, пор.: *сканувати, оцифрувати, клікати, ксерити* тощо. Напр.: *Справжні купюри він сканував на домашньому комп’ютері* (Україна молода, 06.07.2005); *Клікаєте [ви] мишкою на фото – на ньому з’являється меню* (http://info.kp.km.ua/component/option,com_jd-wp/Itemid,36/p,158/). Проте очевидність приладів, якими виконують названі дії (сканують здебільшого сканером, клікають мишкою), часто спричиняється до редукації інструментального компонента. Будучи семантично вмотивованим, він водночас стає необов’язковим унаслідок своєї очевидності або неважливості для співрозмовника, пор.: *Ми у своїй бібліотеці оцифрували найрідкісніші й оригінальні книжки* (Слово Просвіти, <http://www.slovoprosvity.com.ua>); *Відредагуї, будь ласка, мої цитування, я ненароком не на той емейл клікнув* (<http://www.motodrive.com.ua/forum/lofi/version/index.php?t5455.html>).

Особливу валентну рамку має дієслово *факсувати*, яке передбачає своєю семантикою обов’язкові валентності об’єкта дії, адресата дії та необов’язкові валентності інструменталія й локатива, пор.: *Впевнений, його виготовили спеціально перед нашою прес-конференцією і терміново нам факсували* (http://www.spetskor.dp.ua/art_035.php); *23 січня 1998 року він факсував до Києва дуже схвильованого листа* (День, 03.09.1998).

Певну семантико-синтаксичну специфіку виявляють нові дієслівні лексеми на позначення віртуального спілкування, зокрема: *чатитися* „спілкуватися з кимсь в Інтернеті в реальному часі”, *форумитися* „спілкуватися з кимсь на форумах”. Відомо, що валентну рамку дієслів спілкування формують суб’єктний та об’єктний компоненти, проте вказані дієслова здебільшого потребують вказівки на місце віртуальної розмови, тому до семантико-синтаксичної структури утворених ними речень майже завжди входить локативний детермінант, пор.: *Вчора [я] чатився в мережі “Скайнет” з кількома людьми.* (<http://idealab.wordpress.com/2007/05/>); *Спіймали його в інтернет-чаті, де він чатився з поліцейським, що з обов’язку служби удавав з себе 13-річного хлопчика* (Газета по-українськи, 04.05.2006). Характерно, що за наявності локативного детермінанта передбачений семантикою аналізованих дієслів об’єкт дії, що вказує на віртуального співрозмовника, може редукуватися, якщо той невідомий або неважливий, пор.: *Невідомо, хто там форумиться...* (<http://www.plast.org.ua/forum/viewtopic.php?t=1184&start=25&sid=d3e0871023617cfcf-572bface84ca76>).

Останнім часом в українськомовних ресурсах Інтернету набули поширення скальковані з англійських дієслів терміни на позначення певних дій, виконуваних у мережі, пор.: *спамити, флудити, банити, постити* тощо. Вони позначають досить специфічні дії, що потребують у структурі речення багатьох семантичних конкретизаторів. Зокрема, неологізм *спамити* для реалізації свого значення „примусово розсилати електронною поштою рекламу інформацію великій кількості

абонентів" потребує чотирьох компонентів зі значеннями суб'єкта дії, об'єкта дії, адресата дії та інструменталія. Проте мовці здебільшого утворюють з ним мінімальні речення з суб'єктом дії, рідше – із суб'єктом та об'єктом дії, пор: *Та я взагалі не спамив...* (<http://forum.domivka.net/archive/index.php?t-2243.html>); *Слухайте, шановний, а ви часом не отой Олег Мусієнко (тільки під псевдонімом), який свого часу спамив інтернет?!* (<http://www.unian.net/ukr/comments/192017>). Дієслово **флудити** своїм значенням "переповнювати віртуальну розмову повідомленнями, які не стосуються теми" зумовлює суб'єкта дії (певну особу), об'єкт дії (розмову, дискусію, тему) і засіб виконання дії (непотрібні повідомлення). Проте мовці також уживають це дієслово з однією (суб'єктною) реалізованою валентністю, пор: *Ну от до чого ти тут флудиш?* (<http://www.bo.net.ua/forum/lofiversion/index.php/t23490.html>). Дієслово **банити**, що означає "позбавити когось можливості опублікувати своє повідомлення на певному сайті через порушення ним певних правил" з двох можливих валентностей суб'єкта та об'єкта дії і детермінантного компонента зі значенням причини, зазвичай у мовленні користувачів Інтернету реалізує валентність об'єкта дії, рідше – об'єкта дії та детермінантний компонент зі значенням причини, пор: *Мене забанили в балачці* (<http://center.lviv.ua/blogs/viewblog.php?entry=99&userid=97>); *І що цікаво, не за нецензурні фрази мене забанили, а, мовляв, за так званий "флуд"*. (<http://www.fraza.com.ua/zametki/29.10.07/43982.html?c=post&i=129613>).

Вибіркову реалізацію семантично вмотивованих валентностей цих дієслів, очевидно, можна пояснити кількома причинами: 1) їхньою спеціалізацією (вони позначають вузькоспеціальні дії, інструменти, засоби й об'єкти яких є специфічними і передбаченими); 2) вторинністю деяких лексем, оскільки ще в англійській мові вони зазнали переосмислення і почали функціонувати як образні назви дій (пор.: **флудити** "переповнювати віртуальну розмову повідомленнями, які не стосуються теми" і первинні значення *англ. flood* "повінь", "наводнювати"), а вторинні номінації порівняно з первинними виявляють обмеженішу сполучуваність; 3) специфікою віртуального спілкування, стилізованого під усне за допомогою коротких, еліптичних фраз, не переобтяжених очевидною інформацією.

Характерно, що майже не імплікується в процесі віртуального спілкування лише локатив, передбачений семантикою деяких нових дієслів комп'ютерної галузі на кшталт **злити, залити, скачати, закачати, скинути**. Вони позначають переміщення певної інформації і потребують здебільшого вказівки на початковий або/і кінцевий пункт її переміщення, пор: *Цю пісню я залив на сайт "Місто Лева"* (<http://mp3forum.com.ua/showtopic703.html>); *Сумно, я ...звідти нічого так і не скачав...* (<http://forum.ihome.net.ua/lofiversion/index.php/t24026.html>); Досить часто, крім локатива, у реченнях, породжених аналізованими дієсловами, фігурує й адресат інформації, пор: *Телефон Оніпко [я] скинув тобі в пошту* (<http://forum.mamka.com.ua/showthread.php?p=183851>); *Я на електронку скинув тобі малюнок* (<http://www.muzanya.org.ua/forum/viewtopic.php?p=120&sid=4131831eb0a8b5bbb661ce78cee811c3>). Проте, речення, у яких реалізовано усі чотири можливі валентності предиката – суб'єктна, об'єктна, адресатна й локативна рідковживані через свою відносну громіздкість. Мовці здебільшого формують речення, у яких виражено або кінцевий пункт переміщення, або адресата переданої інформації, пор.: *Наш з вами землячок... злив інфу мені, я – кийському журналісту, а той – прямо в МВС Латвії.* (<http://forum.lvivport.com/showthread.php?s=0128910e08dc8ad0ddd3d289202b1f7a&t=23890>).

Отже, дієслова, що віднедавна набули поширення в сучасній українській мові унаслідок запозичень, словотворення або переосмислення значень традиційних дієслів, реалізують одно-, дво-, рідше – три- й чотирикомпонентну валентні рамки. До них входять суб'єкт та об'єкт дії, рідше – локатив, інструменталь, адресат. Обмежений семантико-синтаксичний потенціал нових дієслів зумовлений здебільшого їхньою вторинністю та семантичною самодостатністю.

Дієслова, що своїм значенням зумовлюють три і більше непередикатних компоненти, утворюють речення, у яких виражені не всі валентно зумовлені позиції. Імплікації зазнає найчастіше інструменталь унаслідок своєї очевидності й тенденції сучасного усного та віртуального мовлення до використання дуже коротких, не громіздких конструкцій. Обов'язковими є валентності об'єкт дії та локатива, зумовлені семантикою дієслів та увиразнені значенням дієслівних префіксів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н.Д. Ширяев Е.Н. Русское предложение. Бытийный тип: структура и значение. – М.: Русский язык, 1983. – 198с.
2. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. – К.: Наук. думка, 1992. – 222 с.
3. Вихованець Іван, Городенська Катерина Теоретична морфологія української мови. – К.: Університетське видавництво "Пульсари", 2004. – 398с.

4. Віняр Г.М. Словотворчі тенденції в сучасній українській мові (на матеріалі усного і писемного мовлення 80-х – початку 90-х років ХХ століття): Дис. ...канд.філол.наук: 10.02.02. – Дніпропетровськ, 1992. – 229с.
5. Загнітко А.П. Структура та ієрархія валентних значень дієслова. – К.: НМК ВО, 1990. – 64с.
6. Іваницька Н.Л. Зумовленість синтаксичної структури двоскладного речення валентністю дієслова-присудка // Мовознавство. – 1985. – №1. – С.39-43.
7. Мазурик Д.В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90-і роки ХХ ст.): Автореф. дис. ...канд.філол.наук: 10.02.01. – Львів, 2002. – 19с.
8. Масицька Т.Є. Граматична структура дієслівної валентності. – Луцьк, Ред.-вид. відд. Волинськ. держ. ун-ту, 1998. – 206с.
9. Ставицька Леся Короткий словник жаргонної лексики української мови. – К.: Критика, 2003. – 336с.
10. Степаненко М.І. Взаємодія формально-граматичної і семантичної валентності у структурі словосполучення та речення. – К., 1997. – 216 с.
11. Стишов О.А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): Монографія. – К.: Вид.центр КНЛУ, 2003. – 388с.
12. Теньер Л. Основы структурного синтаксиса. – М.: Прогресс, 1988. – 653с.
13. Товстенко В. Основні джерела формування та поповнення банківської термінології // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія. – Вінниця, 2007. – №9. – С. 184-189.

In the articles the valency encirclement of new verbs are investigated, their obligatory and facultative valencies are certain, the reasons of not obligatory realization of components predicted by their valency are analyzed.

Key words: new verbs, valency, subject, object, locative, instrument.

Г.П. Сернютко

РЕАЛІЗАЦІЯ СЕМАНТИКИ ДВОВАЛЕНТНИХ ДІЄСЛІВ СТАВЛЕННЯ У СТРУКТУРІ РЕЧЕННЯ

У статті здійснено опис структурних моделей речень з дієслівними предикатами ставлення різних семантичних мікрогруп.

Ключові слова: дієслово, валентність, семантика ставлення, суб'єкт ставлення, об'єкт ставлення, релятивні предикати ставлення, структура речення.

На сучасному етапі розвитку синтаксичної теорії актуальними видаються дослідження семантичної структури речення, а також питання зіставлення її з формально-граматичною. Різномасштабному вивченню структури речення та опису його моделей у синтаксичному (формально-граматичному), семантико-синтаксичному, семантичному та функціональному аспектах приділяли увагу Ф.І. Буслаєв, О.О. Потебня, Р.М. Пешковський, О.О. Шахматов, В.В. Виноградов, В.Г. Адмоні, Н.Ю. Шведова, Г.А. Золотова, Н.Д. Арутюнова, Н.М. Арват, Й.Ф. Андерш, А.П. Загнітко, І.Р. Вихованець, Л.О. Кадомцева, Н.Л. Іваницька та інші мовознавці.

Семантичну структуру речення формують семантико-синтаксичні відношення, зумовлені валентними властивостями предиката, його здатністю приєднувати певні семантико-синтаксичні компоненти, необхідні для розкриття його релятивної семантики.

Релятивними, на протилежність абсолютним, є такі дієслівні предикати, які своїм семантичним наповненням прогнозують обов'язкові синтаксичні правобічні позиції для заповнення їх непередикатними словами-конкретизаторами. Терміни “релятивні ставлення” та “релятивні предикати ставлення” ужито як синонімічні, які позначають специфічні сутності порівняно з іншими семантичними типами предикатів, розкриваються як загальне й конкретне: “релятивні” підкреслюють протиставлення абсолютним предикатам, а “ставлення” конкретизує семантичне наповнення дієслова у функції предиката.

Аналіз речень із релятивними предикатами ставлення передбачає встановлення моделей речення як абстрактних синтаксичних зразків, за якими можуть бути побудовані окремі мінімальні відносно закінчені речення. Мінімальні реченнєві структури визначають як такі семантико-синтаксичні одиниці, компоненти яких зумовлюються валентними властивостями дієслівного предиката і за зразком яких утворюються мінімальні, але достатні в структурному й інформативному плані речення. Модель речення, його структурна схема, на думку Й.Ф. Андерша, має включати